

Om Thomas Mathiesens "Sidste ord er ikke sagt":

Oplagt til dansk publikum

Denne lille bog handler om de transnationale politiovervågningssystemer, der er under opbygning i disse år, fortrinsvis i EU-regi. Hovedsagen og udgangspunktet i bogen er de apparater, der oprindeligt var en del af det såkaldte Schengen-samarbejde (mellem Tyskland, Frankrig og Benelux-landene), der blev påbegyndt i 1985. Bogens tyngdepunkt er en analyse af *Schengen Information Systemet* (SIS) og det dertil hørende SIRENE-system. Men Schengen står ikke alene: Schengens hastigt voksende kontrol- og overvågningsbureaukratier – som med Amsterdam-traktaten er blevet en del af EU – er blot ét element (omend centralt) i de elektronisk baserede kontrol- og overvågningssystemer, der befinder sig i hastig ekspansion.

Mathiesens budskab er, at denne udvikling er alarmerende: Der er tale om etablering af teknologiske kontrol-, overvågnings- og undertrykkelses-systemer, som overgår alt hvad verdenshistorien hidtil har kendt, og som samtidig rummer skræmmende trusler mod vore samfunds afgørende værdier: demokrati og retssikkerhed.

Jeg er enig i denne bedømmelse. Mathiesens fremstilling – og tilsvarende beskrivelser fra de vigtige nyhedsbreve *Statewatch* (udg. Tony Bunyan) og *Fortress Europe* (udg. Nicholas Busch) og andre kritiske analyser – efterlader mig med den samme fornemmelse af demokratisk afmagt, som jeg første gang oplevede i 1960'erne, da jeg læste Ross & Wise, *The invisible Government* (om CIA).

Til forskel fra mange andre af de trusler mod mennesker og samfund, der lige nu hober sig op omkring os, er efterretnings- og overvågningsteknologien diskret, ja, næsten usynlig. Den er desuden kompliceret og uigenkendelig. Disse egenskaber kan forklare, at de politiske beslutningstagere, der er ansvarlige for opbygningen, fungerer som marionetter; de har hverken evne eller vilje til at formulere politiske krav, og ej heller til at problematisere de de-

mokratiske og retlige udfordringer, der uundgåeligt følger med så magtfulde bureaukratiske systemer. At læse de danske og de norske beslutningsreferater (fra Folketing og Storting) er som at overvære en parodisk komedie; ikke nok med, at de ærede medlemmer åbenlyst har fejlopfattet en række elementære punkter; de accepterer også uden at kny, at store dele af det såkaldte Schengen-acquis er *hemmeligt*. Det hindrer dem ikke i at svinge gummistemplet.

Den politiske afmagt afspejler sig i den – næsten tragikomiske – ironi, der ligger i den retspolitiske overskrift over de ekspanderende systemer: De udgør grundlaget for EUs bestræbelser på at etablere "*Et område for Frihed, Sikkerhed og Retfærdighed*".

Denne prægtige EU-retorik dækker over en afgrund af ufrihed, usikkerhed og uretfærdighed, bl.a.

- uindskrænkede politibeføjelser over for "uønskede fremmede" og enkeltpersoner, der kan true "offentlig orden og sikkerhed",
- manglende datasikkerhed,
- usikkerhed m.h.t. registreringskriterier og videregivelse af personoplysninger fra de hastigt ekspanderende databaser,
- omfattende retsløshed for mennesker, der måtte være registreret med urette,
- uhyre mangelfuld retlig og politisk kontrol.

Thomas Mathiesen er jo kreativ aktivist og han slutter da også med at stille nogle handlingsrammer op – alternativ offentlig-hed. Det er udfordrende, inspirerende – og nødvendigt. Det haster.

Bogen er oplagt til et dansk publikum, i en eventuel senere udgave (der er i mellemtiden kommet flere retsakter til, herunder Eurodac-forordning fra i år) kunne man inddrage den danske folketingsvedtagelse, der er ligeså – illustrativt – ynkelig som den norske.

Ole Krarup